

BAZOVICA 2019

8. septembra 2019

Pozdravljeni

»Kot žrtve ste padli u borbi za nas...« Z velikim spoštovanjem stopam po tej bazovski gmajni. Na njej so 6. sept. ob 5.43 ugasnila štiri mlada življenja: Ferdo Bidovec, sin italijanske matere beneškega porekla, Franjo Marušič, Hrvat Zvonimir Miloš in Alojz Valenčič. V smrt so omahnili štirje mladi ljudje, skupaj z Vladimirom Gortanom, prvi na smrt obsojeni uporniki proti fašizmu sredi Evrope. Država, v kateri ni bila več predvidena smrtna kazen, si je morala izmisliti posebno sodišče, da je z najstrožjo obsodbo udarila po v boljše, svobodno življenje upajočih bojevnikov.

Kot mati globoko začutim bolečino njihovih mater. Sprašujem se, kakor se je spraševal pesnik Karel Širok: »Kako je bilo pri srcu takrat štirim ženam, štirim materam, ki so čule obsodbo—jutri bo tvoj sin s svinčenkami prebit in mrtev bo ležal na tleh. Kako je bilo pri srcu takrat štirim ljubečim materam«?

Minilo je 89 let od tistega jutra, žrtve so postali junaki, simbol upora proti vsaki obliki fašizma.

Kje je tista demokratičan država, ki je nastala iz uporniškega gibanja Tigrovcev, obsojencev, partizanov iz želje po svobodi in enakopravnosti? Kaj so bile res zaman tolikšne žrtve?

Iz spoštovanja do njih, ne bom govorila o naših današnjih politikih, ki širijo sovražni govor, ki se zmerjajo, žalijo in ponižujejo drugače misleče, ki v parlamentu celo fizično med seboj obračunavajo.

Ne bom govorila o zakulisnih igricah, ki smo jim bili priča te dni, med na svobodnih volitvah izvoljenimi predstavniki. Njihova naloga bi morala biti skrb za dobrobit države in državljanov, ne pa pogajanje za bolj ali manj prestižne stolčke... ali bolj donosne.

Ravnokar se je rodila nova vlada, ki obljublja posvetiti vse svoje energije izboljšanju razmer v Italiji. Upajmo, da bo v njej prostora tudi za manjšinska vprašanja.

Ne bom govorila o vsekakor klavrnih podobi Italije v okviru Evrope. Tudi tam ni vse, kot bi moralo biti glede na razne »exite«, pa vendar.

Ne bom govorila o širjenju strahov pred migranti, ki naj bi nam grozili na vsakem koraku. Gotovo je res, da se dogajajo kriminalna dejanja s strani teh nesrečnikov, a največ žensk v Italiji ubijejo njihovi partnerji.

Ne bom govorila o tržaški občini, ki ji je trenutno najvažnejša naloga, kako svečano obeležiti D'Annunzиеvo zasedbo Reke s svojimi legionarji, kam mu postaviti spomenik in mu posvetiti kar dve razstavi. Da ne omenjam vsote, ki je temu namenjena.

Ne bom govorila o lokalnih politikih, ki si dovoljujejo neprimerne in izzivalne stavke, za katere se nato opravičujejo. A če vržeš kamen v morje, se vodna gladina vzvalovi.

Ne bom govorila o begu mladih raziskovalcev, znastvenikov in univerzitetnih izобрžencev, ki morajo v tujini iskati njim primerno zaposlitev.

Kaj pa brezposelnost mladih, kaj pa zapiranje industrijskih obratov, negativni ekonomski trend?

O vsem tem ne bom govorila iz spoštovanja do Bazoviških žrtev in vseh drugih obsojencev, oboroženih in intelektualnih borcev, ki so smelo šli v boj za svobodo govora, mišljenja, za pravico do svojega pravega imena, do svoje identitete.

S Trubarjem hočemo »stati inu obstati« na tej zemlji, ki ji je Cankar rekel »nebesa pod Triglavom«.

Vsem, ki so kakorkoli žrtvovali svoja življenja, se moramo zahvaliti za to, kar danes imamo. Imamo gledališča, glasbene šole, knjižnice, kulturna društva v vsaki vasi, pevske zборе, amaterske igralske skupine, športnike, dvorane in športne objekte

Ni pa dovolj, da jih posedujemo. Obiskujmo prireditve, prisluhnimo pevskim zborom, udeležujmo se raznih svečanosti, navijajmo za naše športnike. Naša prisotnost in topel aplavz sta edino plačilo za trud, ki ga igralci, pevci, športniki ulagajo v priprave. Učenje vlog, prihajanje na pevske vaje običajno v večernih urah, intenzivno treniranje zahtevajo veliko požrtvovalnosti in vztrajnosti.

Te dni se odvija seminar za slovenske šolnike, ki se danes srečujejo z novimi izzivi. Didaktika zahteva drugačne prijeme v razredu in zunaj njega, saj slovenščina ni edini pogovorni jezik naše šolske populacije. Vedno več je namreč mešanih zakonov, vedno več je italijanskih in drugih narodnosti otrok v naših šolah. Prav je, da se odpiramo sosedu, a jasno mora biti, da je naša šola »šola s slovenskim učnim jezikom«, na kateri se učimo tudi italijanščine in drugih jezikov. Mladi imajo na razpolago najnovejše pametne telefone, ki so jim 24 ur na razpolago za informiranje. Priporočljivo bi bilo, da bi se jih manj posluževali in raje odkrivali same sebe in svoj notranji potencial. Manj informacij, več humanističnih vrednot. Naša mladina je lepa in zdrava. Pustimo mladim, naj razprejo krila svojim sanjam, naj sami odločajo o svoji prihodnosti. Od nas je odvisno, koliko jim bomo znali posredovati vrednote, kot so ljubezen do maternega jezika in do svojega naroda, spoštovanje do sočloveka.

Tudi za slovenske šole, ki so se po dolgem molku odprle po vojni, se moramo zahvaliti vsem borcem, vsem upornikom.

Pred tridesetimi leti je Slovenija končno postala samostojna država. Slovenci sami odločamo o sebi in si lahko sami kujemo usodo. Pred parlamentom v Ljubljani je takrat prvič zaplapolala zastava s Triglavom, morjem in celjskimi zvezdami. Končno je pred dnevi zaplapolala tudi pred šolskim centrom v Gorici.

Želimo si, da bi matično domovino čutili vedno bolj ob strani, da bi bolj vehementno reagirala ob vseh poskusih zgodovinskega revizionizma, ki se obvezno pojavljajo vsako leto v začetku februarja. Če neresnico večkrat ponavljaš, postane verodostojna.

Pojdimo domov s tega kraja z zavestjo, da smo bazoviškimi junakom dolžni zahvalo za svobodo, ki je oni niso mogli uživati. Naj nas spremljajo Prešernove želje.

»Žive naj vsi narodi,
ki hrepene dočakat dan,
da koder sonce hodi
prepir iz sveta bo pregnan,
da rojak
prost bo vsak,
ne vrag, le sosed bo mejak! »